

Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnan toimintasuunnitelma vuonna 2021

muutettu 6.5.2021 (kohdat 2.3.2 ja 2.3.3)

1 Toimintasuunnitelman taustaa

Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnasta annetun asetuksen 3.1 §:n mukaan lautakunnan toiminta perustuu sen hyväksymään vuosittaiseen toimintasuunnitelmaan sekä tiedonhallintalain 11.1 §:ssä tarkoitettuun arviointisuunnitelmaan. Toimintasuunnitelmaa koskeva säännös tarkoittaa, että tiedonhallintalautakunnan toiminta perustuu toimintasuunnitelmaan, jonka se on hyväksynyt. Toimintasuunnitelma toimii lautakunnan resurssisuunnittelun sekä toiminnan toteuttamisen pohjana. Toimintasuunnitelma laaditaan tiedonhallintalain 10.1 §:n 2 kohdassa säädetyn edistämistehtävän toteuttamista varten.

2 Toimintasuunnitelma

Tiedonhallintalautakunnan tehtävänä on edistää tiedonhallintalaissa säädettyjen tiedonhallinnan ja tietoturvallisuuden menettelytapojen ja tämän lain vaatimusten toteuttamista. Tiedonhallintalaki tuli voimaan 1.1.2020. Vuonna 2021 toiminnan painopiste on edistämistehtävässä, erityisesti lautakunnan asettamien jaostojen tuottamien suositusten valmistelussa ja niiden sisällön viestimisessä. Lisäksi lautakunta valmistautuu vuonna 2022 voimaantuleviin säännöksiin informaatio-ohjauksen osalta. Lautakunta laatii vuonna 2021 toimintansa tueksi resurssitarvekartoituksen.

2.1 Viestinnän painopistealueet 2021

Lautakunnan viestintä on avointa ja ennakoivaa. Kaikki lautakunnan jäsenet ja varajäsenet osallistuvat lautakunnan asioista viestintään aktiivisesti. Lautakunta painottaa viestinnässään vuonna 2021 tiedonhallintayksiköiden case-esimerkkejä ja esimerkillistä toimintaa.

Sihteeristön vastuulla on ylläpitää lautakunnan verkkosivuja ja mahdollisia muita viestintäkanavia sekä tuottaa lautakunnan viralliset tiedotteet ja kokousviestintä. Lautakunnalla on oma Twitter-tili, jota voidaan hyödyntää lautakunnan virallisessa tiedottamisessa.

Lautakunta järjestää tiedonhallinnan edistämiseksi avoimia työpajoja tiedonhallintalain täytäntöönpanon siirtymäajat huomioon ottaen. Vuonna 2021 työpajojen aiheina ovat

- asiantuntijapalveluiden metatiedot
- tekniset rajapinnat
- asiakirjojen koneluettavaan muotoon muuttaminen ja katseluyhteydet
- tehdyt tiedonhallintamallit
- tietoturvallisuus
- turvallisuusluokitus

Tilaisuuksien järjestelyissä hyödynnetään Digi- ja väestötietoviraston (DVV) asiantuntijapalveluita. Näiden lisäksi lautakunta voi tarvittaessa järjestää esim. webinaareja ja muuta koulutusta tiedonhallintayksiköille tiedonhallintalautakunnalle kuuluvista aiheista.

Tiedonhallintalain sisällöstä aiemmin järjestetyt webinaarit ovat katsottavissa avoimesti valtiovarainministeriön Youtube-tilillä. Lisäksi tiedonhallintalautakunnan verkkosivuilta löytyy linkki tekstitettyyn tiedonhallintalain yleisesittelyyn.

Edellä mainittujen lisäksi lautakunta osallistuu tiedon jakamiseksi muiden tahojen järjestämiin tilaisuuksiin. Vuoden 2021 osalta osallistuminen päätetään sen mukaan, mitä tilaisuuksia tullaan järjestämään. Tiedonhallintalautakunta on edelleen suhteellisen tuore viranomaisena, joten yhtenä tavoitteena on edelleen tehdä lautakuntaa tunnetuksi ja kertoa, mitä lautakunta konkreettisesti tekee.

Lautakunnalla on erillinen, päivittyvä viestintäsuunnitelma. Viestintäsuunnitelma hyväksytään lautakunnan 1/2021 kokouksessa.

2.2 Sidosryhmäyhteistyö ja sidoshankkeet

Tiedonhallintalautakunnan antamat suositukset valmistellaan lautakunnan asettamissa jaostoissa. Suositusluonnokset laitetaan avoimesti kommentoitaviksi tai lausuttavaksi.

Tiedonhallintalautakunta osallistuu tarvittavilta osin valtiovarainministeriön järjestämään tiedonhallintalain toimeenpanoon.

Tiedonhallintalautakunta toimii yhteistyössä DVV:n kanssa, erityisesti tilaisuuksien järjestämiseen liittyen ja tietoturvallisuuden osalta VAHTI-toiminnan kanssa.

Tietosuojavaltuutetun toimiston kanssa tehdään yhteistyötä erityisesti tietoturvallisuussuositusten kehittämiseksi, koska tietoturvallisuussuositukset sisältävät tietosuojalainsäädännössä tarkoitettuja teknisiin ja organisatorisiin toimia henkilötietojen suojaamiseksi. Tiedonhallintalain tietoturvallisuussäännökset ovat osa tietosuojalainsäädäntöä.

Kuntien kanssa tehtävää yhteistyötä suunnitellaan yhdessä kuntia edustavien yhdistysten kanssa.

Valtiovarainministeriön vuonna 2020 asettaman Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen -hankkeen sekä uudelleen laaditun avoimen datan direktiivin ((EU) 2019/1024) kansalliseen toimeenpanoon liittyvien työryhmien kanssa tehdään yhteistyötä ja järjestetään yhteisiä tilaisuuksia julkisen hallinnon tiedon hyödyntämiseen ja avaamiseen liittyen. Hankkeen ja direktiivin toimeenpanoon liittyvien työryhmien sekä valtion virastojen kanssa suunnitellaan ja toteutetaan myös muita toimia julkisen hallinnon tietojen hyödyntämiseksi.

2.3 Tiedonhallinnan edistämistä tukevat jaostot

Tiedonhallintalain 10.7 §:ssä säädetään, että tiedonhallintalautakunta voi asettaa väliaikaisia jaostoja tiedonhallinnan menettelyjen kehittämiseksi. Jaostoihin voi kuulua tiedonhallintayksikköjen asiantuntijoita. Lautakunnan sihteerit toimivat jaostojen puheenjohtajina. DVV:n tehtävänä on tuottaa tiedonhallintalautakunnalle asiantuntijapalveluja tiedonhallinnan ja tietoturvallisuuden menettelyjen kehittämiseksi.

2.3.1 Turvallisuusluokiteltavien asiakirjojen jaosto

Turvallisuusluokiteltavien asiakirjojen jaostossa edistetään valtioneuvoston asetuksessa asiakirjojen turvallisuusluokittelusta valtionhallinnossa säädettyjen vähimmäisvaatimusten yhdenmukaista toteuttamista valmistelemalla asiaa koskevia suosituksia, laatimalla vastauksia mahdollisiin hallinnon esittämiin asetusta koskeviin kysymyksiin sekä järjestämällä tilaisuuksia yhdessä Vahti-asiantuntijaverkoston kanssa. Jaosto kokoontuu kuukausittain.

Jaoston puheenjohtajana on Tuija Kuusisto ja varapuheenjohtajana Heidi Torro.

Jaoston toiminta vuonna 2021: Turvallisuusluokiteltavien asiakirjojen suosituksen päivitys. Työpajan järjestäminen yhteistyössä Vahtin kanssa aiheena turvallisuusluokitus.

Jaosto on asetettu vuoden 2021 loppuun.

2.3.2 Tietoturvaluussuositusten valmistelujaosto

Tietoturvaluussuositusten valmistelujaostossa suunnitellaan ja valmistellaan suosituksia tiedonhallintalain toimeenpanon ja sen toteutumisen arvioinnin tueksi. Jaosto voi myös järjestää työpajoja, seminaareja ja muita jaoston toimintakenttään kuuluvia tilaisuuksia.

Jaoston puheenjohtajana on Mika Tuikkanen ja varapuheenjohtaja Aku Hilve.

Jaoston toiminta vuonna 2021:

- tietoturvaluussuosituksset suositukset
 - Luotettavuuden varmistaminen (12§)
 - Vikasietoisuus (13§)
 - Tietorakenteet (13§)
 - Tietojen siirtäminen tietoverkoissa (14.1§)
 - Vastaanottajan tunnistaminen (14.2§)
 - Muuttumattomuus (15§)
 - Alkuperäisyys, ajantasaisuus, virheettömyys (15§)
 - Saatavuus ja käyttökelpoisuus (15§)
 - Arkistointi (15§)
 - Toimitilaturvallisuus (15§)
 - Käyttöoikeuksien hallinta (16§)
- Suositus salassa pidettävien asiakirjojen käsittelystä
- Jaosto ylläpitää ja tekee tarvittavia päivityksiä julkaistuun suosituskokoelmaan tiettyjen tietoturvaluussäännösten soveltamisesta

Lisäksi jaosto järjestää avoimen työpajan aiheella tietoturvaluus.

Jaosto on asetettu vuoden 2021 loppuun.

2.3.3 Julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden arviointikriteeristön jaosto (Julkri-jaosto)

Jaoston puheenjohtajana toimii Eelis Laine.

Julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden arviointikriteeristön jaoston tehtävänä on

1. Kuvata digitaalisen turvallisuuden kriteeristön käyttö tietojärjestelmien ja palvelujen elinkaaren eri vaiheissa.
2. Tunnistaa digitaalisen turvallisuudet vaatimukset säännöksistä ja ohjeista.
3. Tunnistaa ja valita soveltuvista yleisistä standardeista ja viitekehyksistä kuhunkin vaatimukseen sellaiset kontrollit, jotka toteuttamalla tavoiteltu digitaalisen turvallisuuden taso voidaan saavuttaa.
4. Kehittää Julkri-työkalu, joka tukee kontrolliluettelon laatimista eri käyttötapauksissa.
5. Valmistella toimintamalli, jossa huomioidaan arviointitodistusten ja sertifiointien soveltuminen.
6. Julkri-työkalun ja toimintamallin pilotointi ja arviointi.
7. Viestiä jaoston asioista julkiselle hallinnolle ja yhteiskunnan eri toimijoille.

Jaoston toimi kausi kestää huhtikuun 2022 loppuun asti.

2.3.4 Toimintalähtöisen asianhallinnan kehittämissaosto

Toimintalähtöisen asianhallinnan kehittämisjaoston tehtävänä on laatia suositus tiedonhallintalain 26 §:ssä säädettyjen metatietojen rekisteröintitavasta ja sisällöstä. Lisäksi jaosto selvittää, mitä yhteisiä asiankäsittelyn metatietoja voidaan suositella käytettäväksi asianhallinnassa. Tiedonhallintalaissa ei ole säädetty asiankäsittelyn käsittelyvaiheiden ja niihin liittyvien toimenpiteiden metatiedoista erikseen, vaan ne jäävät tiedonhallintayksikköjen oman suunnittelun varaan. Kuitenkin asiankäsittelyä koskevien lakien menettelysäännöksistä voidaan johtaa asiankäsittelylle yhteisiä metatietoja sekä niiden sisältöjä. Tällaisia ovat asiakirjojen lähettämiseen ja tiedoksiantoon liittyvät metatiedot, jotka ovat tiedonhallintalaissa tarkoitettuja asiankäsittelyn metatietoja.

Jaoston puheenjohtajana on Suvi Metsärinta-Lehmusvaara ja varapuheenjohtaja Riitta Autere.

Jaoston toiminta vuonna 2021:

- Suositus asiankäsittelyn metatiedoista (25 §, 26 §)
- Suositus palvelujen hallinnan metatiedoista esiselvityksineen (27 §)

Jaosto järjestää työpajan koskien asiankäsittelyn metatietoja.

Jaosto on asetettu vuoden 2021 loppuun.

2.3.5 Julkisen hallinnon tiedon hyödyntämisen jaosto

Julkisen hallinnon tiedon hyödyntämisen jaostossa edistetään julkisen hallinnon hallussa olevien tietojen laajamittaista hyödyntämistä, niihin liittyvien menettelyjen kehittämistä sekä tuetaan uudelleenlaaditun avoimen datan direktiivin (PSI-direktiivi, (EU) 2019/1024) kansallista täytäntöönpanoa.

Jaoston tehtävänä on laatia suositus 19.2 §:ssä mainitusta tietoaineistojen ja niiden kuvailutietojen koneluettavasta muodosta sekä päivittää tarvittavilta osin tiedonhallinnan muutosvaikutusarviointisuositus. Jaoston tehtävänä on myös päivittää teknisiä rajapintoja sekä tiedonhallintamallia koskevien suositusten sisältöä avoimen datan direktiivin kansallisen täytäntöönpanon mukaisesti. Avoimen datan direktiivin kansalliseen toimeenpanoon liittyvistä muista suosituksista päätetään erikseen.

Jaoston puheenjohtajana on Riitta Autere ja varapuheenjohtaja Suvi Metsärinta-Lehmusvaara.

Jaoston toiminta vuonna 2021:

- Teknisiä rajapintoja ja katseluyhteyksiä koskevan suosituksen päivitys avoimen datan direktiivin kansallisen täytäntöönpanon mukaisilla muutoksilla
- Tiedonhallinnan muutosvaikutusarviointisuosituksen päivittäminen avoimen datan direktiivin täytäntöönpanon tuottamilla muutoksilla, sisältäen kuvaustojen päivittämisen
- Tiedonhallinnan muutosvaikutusten arvioinnin suosituksen mallipohjan päivittäminen suositusmuutosten mukaisesti
- Tiedonhallintamallisuosituksen päivittäminen avoimen datan direktiivin täytäntöönpanon mukaisesti
- Suositus tietoaineistojen ja niiden kuvailutietojen koneluettavasta muodosta (esiselvityksineen) (19 §)
- Usean viranomaisen välisen säännöllisesti ja vakioitavissa olevan tiedonluovutuksen selvittäminen toimialalla (30.4 §)
- Esiselvitys toisen viranomaisen tietoaineistojen hyödyntämisestä teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla (20 §)

Lisäksi jaosto järjestää avoimet työpajat aiheilla tekniset rajapinnat, asiakirjan koneluettavaan muotoon muuttaminen ja katseluyhteydet sekä tiedonhallintamallin osalta tilaisuuden, jossa esitellään jo tehtyjä tiedonhallintamalleja.

Jaosto on asetettu vuoden 2021 loppuun.

2.3.6 Asiakirjojen säilytysaikojen määrittelyn jaosto

Sihteeristö valmistelee lautakunnan päätettäväksi jaoston perustamiseen liittyvät toimet vuoden 2021 aikana.

2.4 Vuonna 2021 julkaistavat suositukset

Tiedonhallintalautakunta julkaisee vuoden 2021 aikana seuraavat suositukset tai suositusten päivitykset.

Uudet suositukset:

- Suositus tietoaineistojen ja niiden kuvailutietojen koneluettavasta muodosta
- Suositus salassapidettävien asiakirjojen käsittelystä
- Suositus asiankäsittelyn metatiedoista
- Suositus palvelujen hallinnan metatiedoista
- Tietoturvallisuusjaoston suositukset:
 - Luotettavuuden varmistaminen
 - Vikasietoisuus
 - Tietorakenteet
 - Tietojen siirtäminen tietoverkoissa
 - Vastaanottajan tunnistaminen
 - Muuttumattomuus
 - Alkuperäisyys, ajantasaisuus, virheettömyys
 - Saatavuus ja käyttökelpoisuus
 - Arkistointi
 - Toimitilaturvallisuus
 - Käyttöoikeuksien hallinta

Päivitykset:

- [Suositus teknisistä rajapinnoista ja katseluyhteyksistä](#)
- [Suositus tiedonhallintamallista](#)
- [Suositus tiedonhallinnan muutosvaikutusten arvioinnista](#)
- [Suosituskokoelma tiettyjen tietoturvaluossääntösten soveltamisesta](#)
- [Suositus turvallisuusluokiteltavien asiakirjojen käsittelystä](#)

Jaostot huolehtivat uusien suositusluonnosten asettamisesta julkisesti kommentoitavaksi ja annetut kommentit huomioidaan tarvittavilta osin ennen suosituksen hyväksymistä. Päivitettävien suositusten osalta jaostot arvioivat tehtyjen muutosten merkittävyyden suhteessa alkuperäiseen suositukseen. Päivitysluonnos voidaan laittaa julkisesti kommentoitavaksi.

Päivitetyt suositukset saavat uuden julkaisunumeron julkaisusarjassa.

3 Arviointisuunnitelma

Tiedonhallintalautakunnan arviointisuunnitelma valmistellaan sihteeristössä ja lautakunta päättää lopulliset arviointikohteet sekä arvioivat tiedonhallintayksiköt. Arviointiin otetaan mukaan valtion virastojen ja laitosten, kuntien ja kuntayhtymien tiedonhallintayksiköjä arviointiin käytettävissä olevien resurssien

mukaisesti. Arviointia varten laaditaan tiedonhallintayksiköille selvityspyyntö. Arviointisuunnitelma on tämän toimintasuunnitelman liitteenä.

4 Tiedonhallintalautakunnan kokoukset

Tiedonhallintalautakunta kokoontuu vuonna 2021 yhteensä kahdeksan kertaa: helmi-, maaliskuu-, huhti- ja toukokuussa sekä syys-, loka-, marras- ja joulukuussa.

Liitteet:

Arviointisuunnitelma (Liite 1)
Viestintäsuunnitelma (Liite 2) julkaistaan tiedonhallintalautakunnan 1/2021 kokouksen jälkeen